

P A T R I A

BIULETYN FUNDACJI „QUOMODO”

im. Króla Stanisława Leszczyńskiego

www.quomodo.org.pl

Ojczyzna Patriotyzm

Nr 4 (4) 2009 wydanie cyfrowe – kwartalnik - jako @-biuletyn w formacie PDF

Ignacy Krasicki

GDYBYM...

WIENIAWA QUOMODO

2009

Gdybym ja był Szwajcarem...

Gdybym ja był Szwajcarem, stałbym ja na warcie,
Gdybym ja był Moskałem, mówiłbym otwarcie,
Gdybym ja był Francuzem, nie byłbym ja dumnym,
Gdybym ja był Anglikiem, byłbym ja rozumnym,
Gdybym ja był Turczynem, nigdy bym nie fukał,
Gdybym ja miał być Włochem, ja bym nie oszukał,
Gdybym ja był Prusakiem, nigdy bym nie łupił,
Gdybym ja miał być Niemcem, ja bym się nie upił,
Gdybym ja był Hiszpanem, ja bym był pokornym,
Gdybym ja był Tatarem, nie byłbym niesfornym,
Gdybym ja był Węgrzynem, dałbym wino tanio,
A jak to być Polakiem, gdy Polaków gania.
Niedobrze być nierządnym, słabym, mizerakiem,
Prawda, jednak mi miło mówić, że Polakiem.

Ignacy Krasicki

O autorze

Ignacy Krasicki herbu Rogala (ur. 3 lutego 1735 w Dubiecku, zm. 14 marca 1801 w Berlinie) - biskup warmiński od 1767, arcybiskup gnieźnieński od 1795, książę sambijski, hrabia Świętego Cesarstwa Rzymskiego, prezydent Trybunału Koronnego w Lublinie w 1765, poeta, prozaik i publicysta.

Jeden z głównych przedstawicieli polskiego oświecenia. Nazywany "księciem poetów polskich".

Jako biskup warmiński z rozmachem urządzał swoje rezydencje w Lidzbarku i Smolajnach. Z racji pełnionej funkcji zasiadał w Senacie Rzeczypospolitej.

W 1781 r. wydał nakładem drukarni Michała Grölla w Warszawie dwutomowy *Zbiór potrzebniejszych wiadomości*, drugą po *Nowych Atenach* polską encyklopedię powszechną. Jest również autorem dzieła uznawanego za pierwszą polską powieść (*Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*). Tworzył głównie bajki, satyry i poematy heroikomiczne.

Życiorys

Urodził się w Dubiecku nad Sanem w rodzinie posiadającej tytuł hrabiów Świętego Cesarstwa Rzymskiego. Był spokrewniony z najświetniejszymi rodami Rzeczypospolitej. Starannie wykształcony wraz z dwoma braćmi obrał stan duchowny za sprawą rodziców, później pisał o wybranej drodze życia „Szedłem dla grosza i dla chwały Bożej”. W 1751 roku wstąpił do seminarium duchownego w Warszawie. W 1759 otrzymał święcenia kapłańskie.

Jako młody ksiądz spędził dwa lata na studiach w Rzymie. Po powrocie został sekretarzem prymasa i zaprzyjaźnił się z młodym Poniatowskim - przyszłym królem. Swą twórczością Krasicki opromieniował panowanie przyjaciela Stanisława II Augusta Poniatowskiego, jednak nie propagował bezpośrednio programu politycznego króla.

Od panowania Stanisława II Augusta rozpoczęła się kariera duchowna Krasickiego. Kapelan królewski otrzymał rychło biskupstwo warmińskie, tytuł książy, godność senatora Rzeczypospolitej. Pod koniec życia został arcybiskupem gnieźnieńskim. Był współorganizatorem i często uczestnikiem tzw. obiadów czwartkowych.

Biskupstwo warmińskie dawało mu wysokie miejsce w hierarchii społecznej oraz uzasadnione poczucie niezależności. Jednak nie okazało się ono cichą przystanią. Kapituła przyjęła swego

zwierzchnika chłodno w obawie przed zmianami. Równocześnie nasilały się prowokacje i napór Prus zmierzających do zagarnięcia Warmii w ramach rozbioru Polski. Krasicki protestował publicznie przeciw obcej interwencji. Chciał też uchronić Warmię przed wojną domową. Po utracie niezawisłości nie złożył Fryderykowi II homagium.

Wśród jego podróży obok wyjazdu do Paryża w czasie konfederacji barskiej, częstymi staną się teraz wyjazdy do Berlina, Poczdamu, Sanssouci na wezwanie Fryderyka II, z którym się zaprzyjaźnił. Wraz z całą diecezją warmińską był po I rozbiorze poddany pruskiemu. Stwarzało to sytuację trudną dla poety - biskupa, który zaprzyjaźniony z królem Polski był zmuszony do towarzyskich i administracyjnych kontaktów z królem Prus. Po trzecim rozbiorze Polski papież Pius VI skierował do niego 16 grudnia 1795 brewe, nakazując mu wpajać w naród polski *obowiązek wierności, posłuszeństwa i miłości panom i królom*.

Pochowany został w katedrze pw. Świętej Jadwigi Śląskiej w Berlinie, którą w 1774 r. osobiście konsekrował, a w 1829 r. został przeniesiony do Katedry Gnieźnieńskiej.

Twórczość

Wybitny reprezentant polskiego klasycyzmu. Zadebiutował strofą - *Hymnem do miłości Ojczyzny*. Miał wówczas ok. 40 lat. Był to więc późny debiut, który przyniósł przecież niezwykle sukces tej strofy, stanowiącej fragment pieśni IX poematu heroikomicznego *Myszeida*. Strofa ta później przez długie lata pełniła rolę hymnu narodowego. Krasicki sformułował tu uniwersalną ideę patriotyzmu wyrażoną stylem wysokim i wzniosłym tonem. Wśród licznych przekładów tekstu wymienimy także 3 różne przekłady francuskie.

Książę Biskup Warmiński (X.B.W.) nadawał doskonały kształt wszystkim gatunkom europejskiego klasycyzmu. Otwierał także drogę gatunkom nowym. Wśród nich wyróżnia się pierwsza polska powieść nowożytna *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*. Jest ona syntezą wszystkich odmian powieści oświeceniowych - a więc satyryczno-obyczajowej, przygodowej i robinsonady połączonej z utopią i powieścią dydaktyczną. Bohater powieści Mikołaj Doświadczyński to przeciętny polski szlachcic, który w toku wielorakich przeżyć w Warszawie, Paryżu, na wyspie Nipu, konstruuje swą osobowość i racjonalizuje swe doświadczenia. W rezultacie wypracuje dojrzałą mądrość, stanie się dobrym człowiekiem, przykładowym obywatelem. Ten wzór mądrego gospodarza (fizjokratyzm) wypełnia także karty następnej powieści *Pan Podstoli*.

Anegdota mówi, iż zachętą do powstania poematu *Monachomachia* stała się rozmowa z Fryderykiem II pruskim w pałacu Sanssouci. Krasicki mieszkał tu w apartamencie zajmowanym niegdyś przez Woltera. W żartobliwym heroicum o zwaśnionych zakonnikach realizuje X.B.W. oświeceniową konwencję gatunku. Edycja tekstu stała się nieomal skandalem obyczajowym.

Najtrwalszym pomnikiem literackim Oświecenia są Bajki. Osadzone w europejskiej tradycji gatunku są niedoścignione w swym artystycznym pięknie. Aktualną obserwację nad światem i naturą człowieka zawarł poeta także w Satyrach. Klasyk poezji zintelektualizowanej był artystą słowa wydobywającym poetyckość z obszarów najrzadziej poszukiwanych.

Uprawiał nie tylko literaturę piękną. Pisał prace z zakresu homiletyki, teologii, heraldyki. Ogłosił dwutomową encyklopedię, pisał *Listy o ogrodach*, artykuły do "Monitora" i własnej gazety "Co Tydzień". Podejmował prace przekładowe z Plutarcha, tłumaczył *Pieśni Osjana*, fragmenty *Boskiej Komedii* Dantego, utwory Anakreonta, Boileau, Hezjoda, Teokryta; napisał rozprawkę *O tłumaczeniu ksiąg*.

Popularność

Król wyraził swoje uznanie dla Krasickiego wręczając mu najwyższe odznaczenia - Order Orła Białego, św. Stanisława i w r. 1780 medal honorowy z dewizą *Dignum laude virum Musa vetat mori* ("[Bo] Muza nie da umrzeć mężom godnym chwały"), zaczerpniętą z poety rzymskiego Horacego.

Ważniejsze dzieła Krasickiego zyskały sławę europejską, zostały przetłumaczone na wiele języków - łacinę, francuski, niemiecki (m.in. w latach 90. XVIII w. Jerzy Olech), włoski, rosyjski, czeski, chorwacki, słoweński, węgierski. Szeroka recepcja jego dzieł utrzymywała się przez cały wiek XIX.

Wielu twórców oświeceniowych poświęciło mu utwory poetyckie np. Stanisław Trembecki, Franciszek Zabłocki, Wojciech Mier, a w XX w. K. I. Gałczyński. Prozaicy czynili go bohaterem swych utworów np. Wincenty Pol, Adolf Nowaczyński, Henryk Sienkiewicz.

źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Ignacy_Krasicki

Możesz nas wesprzeć

Jeśli popierasz to co robimy i chcesz nas wesprzeć darowizną możesz wpłacić dowolną kwotę na konto naszej fundacji z wzmianką "darowizna celowa - biuletyn".

Nasze konto bankowe: Fortis Bank O/Poznań nr 81 1600 1084 0004 0501 7361 1001

Wydawnictwo
„QUOMODO WIENIAWA”

60-670 Poznań 60
skr.poczt.27
ISBN 978-83-926157-0-5

wydanie cyfrowe PDF
AD MMIX

© Copyright: Fundacja im. Króla Stanisława Leszczyńskiego
„QUOMODO”
2009

